

İÇ MİMARLIKTAKİ YAZ OKULU STÜDYOSU: ÇEŞME YAT LİMANI PROJE DERSİ ÜZERİNDEN SÜREÇ VE ÖĞRENCİ ÇIKTILARI

1.Elif Aktan*¹

¹ Ege Üniversitesi, 0000-0003-1730-1857

*Sorumlu yazar: elifaktanak@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma, iç mimarlık eğitiminde stüdyo ortamının yaz okulunda nasıl işlediğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, bir vakıf üniversitesinde gerçekleştirilen Çeşme Marina proje dersi yaz okuluna katılan 13 ikinci sınıf öğrencisinin süreçlerini; yapılandırılmış gözlemler, yarı yapılandırılmış görüşmeler (N=13) ve proje çıktı analizleri aracılığıyla incelemiştir. Elde edilen veriler analiz yöntemleriyle çözümlenmiş ve öğrencilerin süreç içi odaklanma ve görsel temsil (3B modelleme, pafta) yetkinliklerinde gelişme gösterdikleri belirlenmiştir. Ayrıca yaz okulunun sık aralıklı eleştiri oturumları ve yoğunlaştırılmış program yapısının öğrencilerin tasarım kararlarını hızlandırdığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, yaz okulu stüdyo formatının içerik ve uygulama açısından iç mimarlık eğitime stratejik bir katkı sunduğunu göstermektedir. Çalışmanın sınırlılığı tek bir vaka incelemesi ve küçük örneklem olmasından kaynaklanmakta olup, daha genellenebilir sonuçlar için karşılaştırmalı ve nicel çalışmalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Stüdyo Eğitimi, Yaz Okulu, İç Mimarlık Eğitimi, Proje, Stüdyo Temelli Öğrenme

Tür: Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: Aralık 2025 • **Kabul Tarihi:** Haziran 2026

Alıntılam: Aktan, E. (2026). İç Mimarlıkta Yaz Okulu Stüdyosu: Çeşme Yat Limanı Proje Dersi Üzerinden Süreç ve Öğrenci Çıktıları, *Işık JADA: Işık Üniversitesi Sanat, Tasarım ve Mimarlık Dergisi*, 4(2), 32-50.

A COMPRESSED SUMMER STUDIO IN INTERIOR ARCHITECTURE: THE ÇEŞME MARINA YACHT CLUB PROJECT COURSE — PROCESS AND OUTCOMES

1.Elif Aktan*¹

¹ Ege University, 0000-0003-1730-1857

*Corresponding author: elifaktanak@gmail.com

ABSTRACT

This study aims to evaluate how studio-based pedagogy in interior architecture education operates within the context of a summer school. The research examines the processes of 13 second-year students who participated in the Çeşme Marina design studio conducted during a summer school at a foundation university. Data were collected through structured observations, semi-structured interviews (N=13), and analysis of project outputs. The collected data were analyzed, revealing that students showed improvement in their process-oriented focus and visual representation skills, including 3D modeling and presentation boards. In addition, the frequent critique sessions and the intensive structure of the summer school program were observed to accelerate students' design decision-making processes. These findings indicate that the summer studio format provides a strategic contribution to interior architecture education in terms of both content and practice. However, the study is limited by its single case study design and small sample size, suggesting that further comparative and quantitative studies are needed to achieve more generalizable results.

Keywords: Studio Education, Summer School, Interior Architecture Education, Project, Studio-based Learning

Type: Research Paper

Received: December 2025 • **Final Acceptance:** June 2026

Cite: Aktan, E. (2026). A Compressed Summer Studio in Interior Architecture: The Çeşme Marina Yacht Club Project Course — Process and Outcomes, *Işık JADA: Işık University Journal of Art, Design and Architecture*, 4(2), 32-50.

1. GİRİŞ

Mimarlık ve iç mimarlık eğitimi, bilgi üretimi ile uygulamalı tasarım süreçlerini bütünleştiren çift yönlü bir yapıya sahiptir. Günümüz bilgi çağında bilgiye erişim ve bilgiyi yapılandırma süreçlerinin stratejik önem kazanması, yaşam boyu öğrenme ve öğrenmeyi öğrenme kavramlarını eğitim anlayışının merkezine taşımıştır. Bu durumda üniversiteler, nitelikli insan kaynağı yetiştirme sorumluluğunu yerine getirirken öğretim süreçlerini çoğunlukla güz ve bahar dönemleri çerçevesinde yürütmektedir (Bilasa & Taşpınar, 2021). Ancak bu iki dönem dışındaki yaz okulları hem telafi hem de hızlandırılmış öğretim olanağı sunarak akademik yapının önemli bir tamamlayıcısı hâline gelmektedir.

Yaz okulları, özellikle mimarlık gibi uygulamaya ve yaratıcılığa dayalı disiplinlerde, öğrencilerin teorik bilgi birikimlerini pratik uygulamalarla pekiştirmelerine imkân tanıyan yoğun içerikli programlar sunmaktadır. Araştırmalar, kısa dönemli bu yoğun programların uzun dönemli derslere kıyasla daha odaklanmış ve derinlemesine bir öğrenme deneyimi sağladığını göstermektedir (Taşdemir, 2012). Bu nedenle yaz okulları, hem öğrencilerin bireysel öğrenme stratejilerini destekleyen hem de farklı içeriklerle mesleki deneyim kazanmalarını mümkün kılan alternatif bir öğretim modeli olarak değerlendirilmektedir.

Mimarlık eğitiminde stüdyo dersleri, tasarım sürecinin merkezi bir bileşeni olup öğrencilerin yaratıcı problem çözme, eleştirel düşünme ve uygulama becerilerini geliştirdikleri temel öğrenme ortamlarıdır. Stüdyo, yürütücü-öğrenci etkileşimine dayalı, deneyimsel ve uygulamaya yönelik öğrenme biçimi sunmakta; öğrencilerin tasarım düşüncesini sürekli geri bildirimlerle geliştirdikleri bir pedagojik süreç üretmektedir (Schön, 1983; Schön, 1988). Bu nedenle stüdyo ortamı, mimarlık eğitiminde bilgi aktarılan bir ders değil, tasarım kültürünün oluştuğu bir öğrenme atmosferi olarak konumlanmaktadır.

Bu pedagojik çerçeve iç mimarlık eğitiminde daha da belirginleşmektedir. İç mimarlık stüdyosu; mekânsal nitelikler, kullanıcı gereksinimleri, atmosfer, ölçek, malzeme ve detay gibi disipline özgü bileşenleri içeren bir uygulama alanı sunmaktadır. İç mimarlık stüdyosu, disipline özgü temsil teknikleri, mekânsal kurgu ve yaparak öğrenmeyi birleştiren merkezî bir eğitim ortamıdır; Türkiye’de stüdyo temelli yaklaşımlar üzerine yapılmış çalışmalar da stüdyonun öğrenme çıktıları ve süreç odaklı değerlendirme üzerindeki önemini vurgulamaktadır (Şahin, 2013; Özkaynak, 2019). İç mimarlık stüdyolarında projelerin üretim süreci, ölçekli temsil gereksinimlerine (1/20, 1/50, 1/100) uygun biçimde planlanmakta; dönem yapısı, proje organizasyonunda belirleyici bir rol oynamaktadır (Şahin, 2013).

Yaz okulu stüdyoları, tasarım eğitiminin bu işleyişini daha yoğun bir zaman aralığında yeniden kurgulayarak öğrencilerin kısa sürede analiz yapma, konsept geliştirme ve tasarım kararlarını somutlaştırma becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu programlar, öğrencilerin zaman yönetimi ve problem çözme becerilerini desteklerken, yürütücü geri bildirimlerinin daha sık gerçekleşmesi sayesinde sürece dayalı öğrenmenin görünür hâle gelmesine katkı sağlamaktadır (Omeliçeva, 2012; Anastasia, 2007).

Uluslararası literatürde, yoğunlaştırılmış stüdyo yapısının öğrenme çıktıları üzerinde olumlu etkiler yaratabildiği belirtilmektedir (Anastasia, 2007; Omeliçeva, 2012). Ancak öğrenci profili, değerlendirme ölçütleri ve eğitim programlarının ülkelere göre farklılık göstermesi nedeniyle bu bulguların doğrudan

genellenmesi sınırlıdır. Bu doğrultuda, mevcut çalışma Türkiye’de gerçekleştirilen bir yaz okulu stüdyosu örneğini inceleyerek ulusal bağlamda somut bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Türkiye’de yaz okulu uygulamalarına ilişkin sınırlı sayıdaki araştırma ise bu programların öğrenci başarısı ve öğrenme motivasyonu üzerinde olumlu etkiler yaratabildiğini göstermektedir (Akbayır, 2017; Barış, 2007; Hoşgörür & Bilasa, 2008).

Bu nedenle yaz okulu stüdyosu, iç mimarlık eğitiminde telafi niteliğinde bir uygulama olmaktan çıkarak, öğrencilerin tasarım süreçlerini farklı bir yoğunluk düzeyinde deneyimlemelerini sağlayan bir araç hâline gelmektedir. Bu çalışma, yaz okulunda yürütülen iç mimarlık stüdyosu deneyimini inceleyerek, söz konusu yoğunlaştırılmış yapının öğrenci öğrenme çıktıları üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Bilgi çağının etkisiyle, tüm disiplinlerde olduğu gibi mimarlık ve iç mimarlık alanlarında da bilgiye erişim ve bilgiyi yapılandırma süreçleri stratejik bir önem kazanmıştır. Bu durum, bireylerin sürekli gelişim ve değişen koşullara uyum sağlama becerilerini destekleyen yaşam boyu öğrenme ve öğrenmeyi öğrenme kavramlarını günümüz eğitim anlayışının merkezine taşımıştır. Bu sebeple, yaz okulları; öğrencilerin akademik eksiklerini gidermekle kalmayıp, öğrenme sorumluluğunu üstlenerek bilgiyi etkin biçimde kullanmalarına olanak sağlayan alternatif eğitim ortamları sunmaktadır.

İç mimarlık disiplini, kullanıcı gereksinimleri, mekânsal organizasyon, ergonomi, malzeme ve estetik değerleri bütüncül bir yaklaşımla ele alarak mevcut ya da yeni mekânların işlevsel ve deneyimsel niteliğini geliştirmeyi amaçlayan bir tasarım alanıdır. Türkiye’de mesleğin kapsamı, TMMOB İç Mimarlar Odası tarafından; yapı kabuğu içerisinde yer alan mekânların kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanması, yeniden işlevlendirilmesi ve yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik tasarım ve uygulama süreçlerini kapsayan bir meslek alanı olarak tanımlanmaktadır (TMMOB İç Mimarlar Odası, 2011).

Bu kapsamda iç mimarlık eğitiminin temelini oluşturan tasarım stüdyoları, öğrencilerin kuramsal bilgiyi uygulamaya dönüştürdüğü, problem tanımlama, analiz, kavramsallaştırma ve mekânsal çözüm üretme süreçlerini deneyimlediği öğrenme ortamlarıdır. Stüdyo eğitimi, proje çıktısına değil, tasarım sürecinin kendisine odaklanan yapısı sayesinde iç mimarlık pedagojisinin merkezinde yer almaktadır.

2. İÇ MİMARLIK EĞİTİMİNDE STÜDYO KÜLTÜRÜ

İç mimarlık eğitimi, kökleri 19. yüzyıl atölye geleneğine dayanan stüdyo temelli öğretim modelini hâlen sürdürmektedir. Stüdyo yaklaşımı; öğrenci ile stüdyo yürütücüsü arasındaki etkileşime dayanan, deneyimsel ve uygulamaya yönelik bir öğrenme biçimi olarak tanımlanır ve bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp eleştirel düşünme, problem çözme ile yaratıcı üretimi de teşvik etmektedir. Bu model, günümüz üniversitelerindeki mesleki nitelikli eğitim programları içinde yaygın olarak benimsenmiştir (Schön, 1983). Ayrıca iç mimarlık programları; farklı sosyokültürel arka planlardan gelen, mesleki bakış açıları henüz şekillenmemiş öğrencilere, üniversite eğitiminin amaçları doğrultusunda mimarlık bilgisi, mesleki beceriler ve meslek kültürünü edinebilecekleri yapılandırılmış öğrenme ortamları sunmaktadır. Bu durumda

eğitimin nihai hedefi, öğrencileri toplumsal gelişim süreçlerine etkin biçimde katkıda bulunabilecek, eleştirel ve uygulamalı düşünme becerilerine sahip bireyler olarak yetiştirmektir (Acar, 2011).

İç mimari tasarım stüdyosu, bir uygulama alanı olarak değerlendirilmelidir. Bu ortam, gerçek mesleki dünyanın bir temsili niteliğinde olmakla birlikte, o dünyanın baskılarından ve risklerinden görece bağımsız bir öğrenme alanı sunmaktadır.

Stüdyo ortamında öğrenciler, yaparak öğrenme süreci aracılığıyla, mesleki anlamda yetkin bir uygulamanın özelliklerini tanımakta ve mesleki gelişimlerine yönelik bir yol haritası oluşturmayı öğrenmektedirler. Bu süreçte öğrenciler, stüdyoya özgü araçları, yöntemleri ve çalışma biçimlerini kullanarak uygulama deneyimi kazanırlar. Öğrenme süreci, geleneksel anlamda bir öğretmenden ziyade, rehber, sorgulayıcı ve eleştirmen bir rol üstlenen stüdyo yürütücüsünün koçluk ettiği bir etkileşim modeli üzerinden ilerlemektedir. Stüdyo yürütücüsü, gösterme, yönlendirme, sorgulama ve eleştirme yoluyla öğrencilerin düşünme ve tasarlama becerilerini geliştirmektedir. Ayrıca öğrenciler, akran öğrenmesi yoluyla zaman zaman birbirlerine de rehberlik etmektedirler. Öğrenciler, bu paylaşılan uygulama dünyasının içine daldıkça, farkında olmadan bir tür arka plan öğrenmesi geliştirirler. Bu öğrenme biçimi, çoğu zaman öğrencilerin doğrudan farkında olmadıkları; ancak farklı tasarım durumlarıyla karşılaştıklarında ortaya çıkan, örtük bir bilgi birikimi olarak şekillenmektedir (Schön,1988).

Üniversitelerde öğretim, klasik olarak iki dönemlik bir yapı (güz ve bahar) çerçevesinde yürütülmektedir; bu dönemleşme, ders programlarının, sınav takvimlerinin ve akademik değerlendirme süreçlerinin düzenli ve öngörülebilir bir şekilde planlanmasını sağlamaktadır. Ayrıca birçok yükseköğretim kurumunda bu iki ana döneme ek olarak yaz dönemi veya yoğunlaştırılmış öğretim uygulamaları da bulunmakta olup bu uygulamalar öğrencilere telafi, üstten ders alma ve mezuniyet süresini kısaltma gibi esneklikler sunmaktadır. Bu akademik dönemleşme ve sağladığı zaman planlaması, özellikle uygulamalı disiplinlerde –örneğin iç mimarlık stüdyolarında– proje organizasyonu ve üretim süreçlerinin düzenlenmesinde belirleyici rol oynamaktadır. İç mimarlık stüdyolarında projelerin sunumu ve anlatımı için vaziyet planlarında genellikle 1/20, 1/50 ve 1/100 ölçeklerinde çalışmalar yürütülmektedir (Şahin, 2013). Bu dönem yapısı, stüdyo projelerinin ölçek, detay ve sunum gereksinimlerine göre ders içi çalışma, değerlendirme ve teslim takvimlerinin etkin biçimde düzenlenmesine imkân tanımaktadır.

Bu yaklaşımla yaz okulları, söz konusu mesleki tanımları destekleyen alternatif bir öğrenme modeli olarak değerlendirilmektedir. Özellikle kısa süreli ve yoğun proje üretimine dayalı olması sayesinde, öğrencilerin kullanıcı gereksinimlerini hızlı bir biçimde analiz ederek estetik kimlik oluşturma, işlevsel çözüm geliştirme ve mekânsal kurguyu bütüncül olarak ele alma becerilerini pekiştirmelerine olanak tanımaktadır. Böylelikle yaz okulları, iç mimarlık mesleğinin teorik çerçevesi ile pratik üretim süreçlerini bir araya getiren, deneyim odaklı bir eğitim platformu işlevi görmektedir (Adıgüzel, 2015).

İç mimarlık stüdyo dersleri, Omelicheva'nın da (2012) vurguladığı biçimde, öğrenme sürecinde eyleme dayalı uygulamanın önemini açıkça göstermektedir. Bu derslerde öğrenciler, düşünsel bilgi birikimini pratik deneyimle birleştirerek çok yönlü bir öğrenme yaşantısı edinmektedir. Böylece, öğrenme bilgi edinimiyle sınırlı kalmayıp tasarım sürecine bütüncül bir yaklaşım kazandırmakta ve öğrencilerin tasarım

konularına olan ilgisini artırmakta ve eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır. (Omeličeva, 2012).

Yaz okulu dersleri, öğrencilerle aynı temas süresine sahip olup normal dönem dersleriyle eşdeğer içerik sunmasına rağmen, bu süreci daha sınırlı bir zaman aralığında yoğunlaştırılmış biçimde yürütmektedir (Anastasia, 2007).

Yaz okulu, dönem içi programlara alternatif bir eğitim modeli olarak, öğrencilere üst sınıf derslerinden yararlanma olanağı sunarak yükseköğretim sürecinde önemli bir tamamlayıcı işlev üstlenmektedir. Ayrıca, esnek öğretim takvimi uygulayan üniversitelerde yaz okulu programları, öğretim elemanlarının dönem içi ders yükünü dengelemek ve araştırma faaliyetlerine daha fazla zaman ayırmalarına olanak sağlamak amacıyla akademik planlamanın bir parçası olarak değerlendirilmektedir (Omeličeva, 2012). Dolayısıyla yaz okulları, öğrencilere ek öğrenme olanakları sunmanın ötesinde, hem öğrenci başarısını ve mezuniyet hızını destekleyen hem de kurumların idari esnekliklerini artırarak kaynak kullanımını optimize etmeye hizmet eden stratejik bir araç olarak düşünülmelidir.

Bazı çalışmalar, yaz okulunda öğrenim gören öğrencilerin akademik başarılarının normal dönemlerdeki başarı düzeylerinden daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Akbayır, 2017). Yaz okulu sınıflarının genellikle daha az sayıda öğrenciye sahip olması, öğrencilerin derse tek bir odak noktası olarak zaman ayırabilmeleri ve daha yoğun bir dikkat süreci içinde bulunmaları, öğrenme sürecinin verimliliğini artırabilmektedir. Barış'ın araştırmasında ise (Barış, 2007), yaz okulunun yararına ilişkin olarak öğrenciler ve öğretim elemanları arasında farklı görüşler bulunsa da genel olarak çoğunluğun programı yararlı olarak değerlendirdiği görülmektedir.

Çalışmada, iç mimarlık bölümü öğrencilerinin yaz okulunda aldıkları proje dersinde ortaya çıkan projelerin işleyişini incelemek ve yaz okulunda stüdyo dersleri nasıl işlenmektedir sorusuna cevap bulmak amaçlanmaktadır. İç mimarlıkta yaz okulu uygulamalarında mimari proje hakkında Türkiye'de çok fazla araştırma bulunmamaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışma kapsamında, öğrenci performansına ilişkin veriler, görüşmeler, gözlemler ve proje çıktıları gibi çoklu veri toplama araçları aracılığıyla toplanmıştır. Bu çalışmada yaz okulu stüdyo sürecini değerlendirmek amacıyla yapılandırılmış gözlem tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin derse katılım düzeyleri, tasarım sürecindeki ilerlemeleri, kritik alma ve uygulama biçimleri, proje geliştirme stratejileri ve stüdyo içi etkileşimleri belirli aralıklarla gözlemlenmiş ve kayıt altına alınmıştır. Gözlemler, yaz okulu süreci boyunca haftada iki gün yürütülen stüdyo oturumlarında, aynı gözlem çerçevesi kullanılarak tutarlı bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, öğrencilerin yaz okulu stüdyo eğitimine ilişkin algı ve deneyimlerini anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Gözlemler ise öğrencilerin tasarım süreci, katılım düzeyi ve stüdyo ortamındaki etkileşimlerini incelemeye odaklanmıştır. Ayrıca, proje çıktıları öğrencilerin tasarım gelişimleri, yaratıcılıkları ve problem çözme becerileri gibi yetkinliklerini ortaya koyan somut göstergeler olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmada kullanılan bu yöntemler, öğrencilerin öğrenme süreçlerine dair hem nitel hem de nicel boyutları ortaya koymak ve stüdyo eğitimine ilişkin kapsamlı bir değerlendirme yapmak amacıyla seçilmiştir.

- Proje başlığı: Çeşme Yat Limanı — Yat Kulübü (Yönetim Birimi)
- Proje alanı: Çeşme Marina Yönetim Birimi, 800 m² (mevcut bina kütlesi kullanılarak). (38°19'24" N – 26°18'08" E/)
- Proje kapsamı: Mevcut yapının işlevlendirilmesi, bahçe düzenlemesi, yeni mekân şemaları.
- Haftalık program (6 haftalık yaz okulu)
- Hafta 1: Alan analizi, program belirleme
- Hafta 2: Konsept tasarım, ilk pafta sunum
- Hafta 3: Geliştirme, ara jüri I
- Hafta 4: Detay geliştirme, modelleme
- Hafta 5: Son düzeltmeler, ara jüri II
- Hafta 6: Final sunumu ve değerlendirme
- Teslimde istenenler: Vaziyet planı (1/500), kat planları (1/100, 1/50), kesit, 3d model fotoğrafları (2-3 adet).

Çalışmaya bir vakıf üniversitesinde öğrenim gören ve yaz okulu kapsamında Çeşme Marina proje dersine kayıtlı 13 ikinci sınıf öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların 9'u dönem içinde başarısız oldukları dersi telafi etmek amacıyla; 4'ü ise mezuniyet süreçlerini hızlandırmak amacıyla yaz okuluna kaydolmuştur.

2.1. Bulgular

Bu çerçevede yaz okulu dönem içinde derslerinde başarılı olamayan veya dersi dönem öncesinde almak isteyen öğrencilerin yaz döneminde öğrenimlerine devam etmelerine olanak tanıyan bir eğitim programıdır (Hoşgörür ve Bilasa, 2008). Bu çerçevede, yaz okulu stüdyo eğitimi kapsamında, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı bölümünden bir iç mimar yürütücü liderliğinde, üniversitenin iç mimarlık 2. sınıfından katılan 13 öğrenci ile stüdyo tabanlı çalışmalar yürütülmüştür. Stüdyo çalışmaları, öğrencilerin bireysel proje düzeyinde gerçekleştirdikleri uygulamaların ötesinde, stüdyo eğitimi yaklaşımı ile yapılandırılmıştır. Bu yaklaşım, öğrencilerin proje geliştirme süreçlerine aktif katılımını artırmayı, problem çözme ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlamıştır.

Çalışmalar, öğrencilerin tasarım süreçlerindeki ilerlemelerini ve etkileşimlerini daha yakından gözlemleyebilmek için planlı ve yapılandırılmış bir şekilde organize edilmiştir. Ders akışının etkin bir şekilde yönetilebilmesi ve sürecin kontrol altında tutulabilmesi amacıyla, haftada iki gün gerçekleştirilen stüdyo çalışmaları için ortak bir takvim oluşturulmuş ve çalışmalar önceden programlanmıştır. Bu takvim, öğrencilerin stüdyo süresince hangi aşamalarda hangi etkinlikleri gerçekleştireceklerini net bir şekilde belirlemeyi sağlamış ve sürecin bütünselliğini korumuştur.

Buna ek olarak, stüdyo çalışmalarında öğrencilerin tasarım süreci, katılım düzeyi ve etkileşimleri sistematik olarak gözlemlenmiş; öğrencilerin ürettiği proje çıktıları ise yaratıcılık ve problem çözme becerileri açısından değerlendirilmiştir. Bu yapılandırılmış yaklaşım, yaz okulunun öğrenme hedeflerine ulaşmasını desteklemiş ve öğrencilerin hem akademik hem de uygulamalı yeterliklerinin ölçülebilir hâle gelmesini sağlamıştır. İç mimarlıkta stüdyo performansında beklenen çıktı, salt yüksek not almak değil; ders sürecinde sınıf içi etkin katılım, yürütücülerden kritik alma sıklığının yüksek olması ve bu eleştiriler doğrultusunda tasarım projesini geliştirip olgunlaştırmadır. Başka bir deyişle, stüdyo değerlendirmesi sonuçtan çok sürece, öğrenme etkileşimlerine ve geri bildirim odaklı gelişime vurgu yapmaktadır.

Stüdyo sürecinin değerlendirilmesine yönelik gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen nitel veriler tematik analiz kapsamında değerlendirilmiş ve analiz sonucunda zaman yönetimi, geri bildirim sıklığının etkisi ve tasarım sürecine yönelik farkındalık olmak üzere üç ana tema ortaya konmuştur. Öğrenciler, yaz okulu sürecinin yoğun temposunun başlangıçta zorlayıcı olduğunu ancak sürecin ilerleyen aşamalarında odaklanmayı artırdığını ifade etmiştir. Bir öğrenci bu durumu şu şekilde belirtmiştir: “Süre kısa olduğu için kararları erteleme şansımız olmadı; bu da projeye daha hızlı odaklanmamı sağladı.” (Öğrenci x)

Bir diğer öğrenci ise geri bildirim sıklığının öğrenme sürecine katkısını şu sözlerle ifade etmiştir: “Daha sık kritik almak hataları erken fark etmemi sağladı ve projeyi sürekli geliştirebildim.” (Öğrenci y)

Yürütücü görüşleri de öğrencilerin süreç içerisinde daha aktif katılım gösterdiğini ve tasarım kararlarını sözlü olarak ifade etme becerilerinin geliştiğini desteklemektedir. Yapılan görüşmeler sonucunda öğrencilerin büyük çoğunluğu (13 öğrenciden 9’u) yaz okulu sürecinde tek bir derse odaklanmanın tasarım sürecini hızlandırdığını ifade etmiştir.

2.2. Analiz

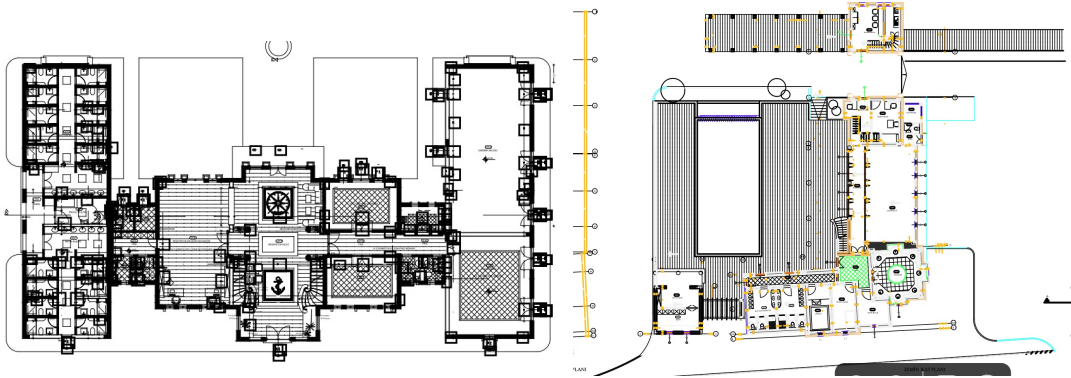
Stüdyo kapsamında yürütülen yaz okulu programında, öğrenciler ile yürütücü arasındaki adaptasyon ve etkileşim süreçlerinde ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik olarak proje süreci esnek bir biçimde uyarlanmıştır. Bu doğrultuda, programın ilk dört dersinde temel teorik anlatımlar ve sınıf içi uygulamalar gerçekleştirilmiş, sonraki derslerde ise öğrencilerin proje yürütücüsünden aldığı geri bildirimler doğrultusunda proje geliştirme süreci devam etmiştir.

Proje sürecinin başlangıcında, çalışma konusu ve alanının belirlenmesini takiben, öğrencilerin proje konusunu daha iyi kavrayabilmeleri amacıyla çeşitli örneklemeler incelenmiştir. Bu kapsamda, yürütücü ve öğrenciler tarafından yurt içi ve yurt dışı tasarım örnekleri, çalışılan konuyla ilgili mekânsal kurgular,

proje alanı olarak seçilen Çeşme Marina'sının incelenmesi, tarihi çevre ve yerel kimlik kavramları, bölgeye özgü tasarım ilkeleri ve marina tasarımına ilişkin örnekler değerlendirilmiş; ayrıca ilgili diğer teorik konular ders kapsamında aktarılmıştır. Çalışma alanı, marina içerisindeki yaya dolaşımı, denizle kurduğu görsel ilişki ve çevresindeki kamusal alanlarla birlikte değerlendirilmiştir. Alanın mevcut fiziksel özellikleri ve mekânsal ilişkileri tasarım sürecinin önemli girdilerini oluşturmuştur (Şekil 1).

Şekil 1. Çeşme Marina Yönetim Binası (Sol üst ve alt görsel, Kaynak: Yazar); Yaz Okulu Proje Alanı (Sağ görsel, URL1)

Şekil 2. Projenin Yapılacağı Plan (Çeşme Marina Yönetim Binası) (Kaynak: Yazar)

Çalışma alanında projenin tasarım sürecini doğrudan etkileyebilecek mevcut tarihi yapılar, geleneksel doku, yaya ve araç ulaşımı, yeşil alan sürekliliği gibi doğal ve yapay çevre bileşenlerine ilişkin analizlerin yerinde gözlemlerle gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Bu analizler, tasarımın uyum içinde geliştirilmesine ve yerin karakteristik özelliklerinin doğru şekilde okunmasına olanak sağlamıştır.

Proje kapsamında, Çeşme'nin geleneksel kentsel dokusu dikkate alınarak, yaklaşık 800 m² toplam alana sahip bir yat kulübü tasarımı yapılmıştır. Bölgedeki yapılar genellikle iki katlı olup tarihi silüet korunması gereken temel bir tasarım ilkesi olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda, yapı cephesinde yeni açıklıklar veya cephe düzenlemeleri yapılabilmesine izin verilmiş; ancak mevcut binanın dış kabuğunu ya da özgün kütlesini köklü biçimde değiştirecek müdahaleler tasarım kısıtları kapsamında sınırlandırılmıştır.

Yapının mevcut formunda bulunan üçüncü kat niteliğindeki küçük kule elemanı, proje kapsamında işlevlendirilmesi zorunlu bir alan olarak değerlendirilmiştir. Bu mekânda, bütünsel tasarıma kurguya hizmet edecek tamamlayıcı bir fonksiyon verilmesi istenmiştir. Ayrıca, yapının önünde yer alan bahçe alanının peyzaj tasarımının geliştirilmesi proje kapsamında zorunlu bir tasarım girdisi olarak tanımlanmıştır. Bu sınırlamalar ve yönlendirmeler, öğrencilerin tarihi çevreyle uyumlu, çağdaş fakat bir tasarım dili geliştirmelerini hedefleyen bir eğitim yaklaşımı çerçevesinde belirlenmiştir.

Yaz okulu stüdyosu kapsamında öğrenciler, Çeşme Marina'ya yönelik farklı projeler geliştirmiştir. Öğrenciler tarafından geliştirilen konseptler teorik bir fikir olarak kalmayıp plan şeması, mekânsal organizasyon, malzeme seçimi ve cephe kurgusu gibi tasarım kararlarına yansıtılmıştır. Öğrencilerin geliştirdiği konseptler, bu konseptlerin tasarım kararlarına nasıl yansıdığı ve proje çıktılarının temel özellikleri karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır.

Öğrencilerin geliştirdiği konseptler büyük ölçüde Çeşme'nin deniz ve kıyı kültürü ile ilişkilidir. Konseptlerin önemli bir kısmı deniz, dalga hareketi, navigasyon ve doğal peyzaj gibi temalardan beslenmiştir. Bu yaklaşımlar tasarım kararlarında özellikle plan kurgusu, cephe dili ve malzeme seçimlerinde etkili olmuştur. Öğrencilerin projelerinde akışkan formlar, yarı açık mekânlar ve doğal malzemelerin öne çıktığı görülmektedir. Bu durum, proje alanının özelliklerinin tasarım sürecine yansıdığını göstermektedir.

2.3. Öğrenci Çıktıları

Yaz okulu kapsamında Çeşme Yat Limanı Projesi ele alınmış; bu doğrultuda hem teorik anlatımlar hem de uygulamalı stüdyo çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Proje süreci, öncelikle çalışma konusunun ve alanının belirlenmesiyle başlamış; ardından öğrenciler, konuyu derinlemesine kavrayabilmek ve kuramsal bilgiyi uygulama pratiğiyle ilişkilendirebilmek amacıyla yurt içi ve yurt dışından örnek projeler üzerine kapsamlı araştırmalar yürütmüştür. 13 proje geliştirilmiş, 6 proje incelemeye sunulmuştur.

Proje değerlendirme süreci iki ara jüri ve bir final jürisi olmak üzere üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Jüriler, stüdyo yürütücüsü ve iç mimarlık alanında görev yapan öğretim elemanlarından oluşmuştur. Değerlendirme sürecinde öğrencilerin projeleri; konsept, mekânsal kurgu, işlevsel çözüm, görsel ve sunum teknikleri gibi kriterler doğrultusunda incelenmiştir. Bu değerlendirmeler sonucunda öğrencilerin tasarım süreçleri ve proje çıktıları analiz edilmiştir.

Ders süreci boyunca öğrenciler, proje yürütücüsünden düzenli aralıklarla aldıkları kritikleri doğrultusunda tasarımlarını geliştirmiştir. Süreç ilerledikçe öğrenciler, Çeşme Yat Limanı bağlamının fiziksel, sosyal ve kültürel özelliklerini ayrıntılı biçimde analiz etmiş; bu doğrultuda yönetim yapısına yönelik ihtiyaç programını oluşturarak uygun mekânsal kurgular geliştirmiştir. Tasarım programı; yönetim birimleri,

yeme-içme alanları, dinlenme ve konaklama mekânları gibi işlevlerden oluşmaktadır. Tablo 1’de görülebilir.

Tablo 1. Yaz Okulu Stüdyosu İhtiyaç Programı

Mekân İsmi	Adet
Merdiven	1
Galeri boşluğu	1
Asansör	1
Asma kat	1
3. kat işlevlendirme	1
Bahçe tasarımı	1
Yemek alanı	1
Konaklama	1

Yaz okulunun final aşamasında, öğrencilerden Çeşme yerleşiminde tanımlanan problem kapsamında bir yat kulübü projesi tasarımları istenmiştir. Bu kapsamda, vaziyet planı, kat planları, kesitler, görünüşler ve üç boyutlu modelleme çalışmaları dâhil olmak üzere tüm proje bileşenlerinin bütüncül bir yaklaşımla üretilmesi beklenmiştir. Stüdyo süreci sonunda, öğrencilerin geliştirdiği tasarım konseptleri, proje alanına ilişkin analiz ve sentez çalışmalarıyla birlikte değerlendirilmiştir. Öğrencilerin tasarım performansları, ara jüri sonuçları ve final değerlendirmeleri, proje yürütücüleri tarafından sistematik olarak incelenmiş; elde edilen veriler ve sonuç ürünleri aşağıda sunulmuştur.

Bir numaralı öğrenci projesinin tasarım yaklaşımı, Çeşme’nin iklimsel ve coğrafi karakterinden beslenen bir mekânsal kurgu üzerine temellenmektedir (Şekil 3). Bölgenin yoğun güneş ışığı, hâkim Ege meltemi ve geleneksel taş mimarisinin ürettiği gölge-serinlik ilişkisi, projenin ana belirleyicileri olarak ele alınmıştır. Tasarımın temel amacı, kullanıcıya hem fiziksel hem de algısal bir sığınma hissi sunan, gölgeli ve denizle bütünleşen yarı-açık mekânlar oluşturmaktır. Açık plan şeması, doğal ışığın kontrollü biçimde içeri alınmasını sağlarken; geniş açıklıklar aracılığıyla iç ve dış mekân sürekliliği güçlendirilmiştir. Doğal taş, beyaz kireç sıvalı yüzeyler ve açık tonlu ahşap elemanlar, bölgenin yerel malzeme kültürüyle ilişki kurmakta; aynı zamanda yalın ve çağdaş bir mekânsal dil üretmektedir. Bitkisel peyzaj unsurları (zeytin ağaçları, lavanta ve begonvil) ise biyofilik tasarım yaklaşımını destekleyerek mekânın mikroklimatik konforuna katkı sağlamaktadır.

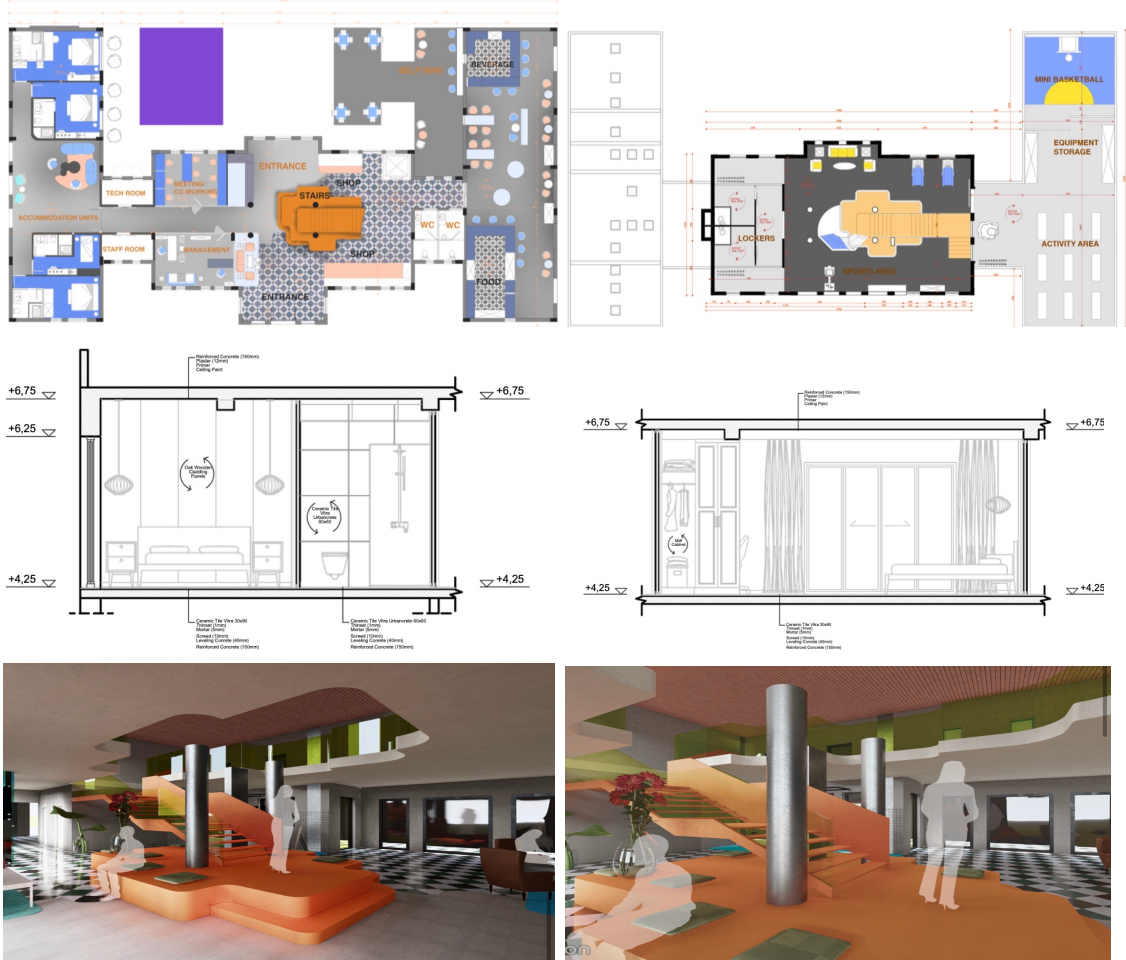
Şekil 3. Bir Numaralı Öğrenci Projesi

İki numaralı öğrenci projesi, Çeşme'nin hâkim rüzgâr karakterini tasarımın belirleyici girdilerinden biri olarak ele almaktadır (Şekil 4). Rüzgâr bir tasarım parametresi olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda kübik ve yalın kütleler, rüzgârın hâkim yönü dikkate alınarak konumlandırılmış; yapı adaları arasında bırakılan boşluklar doğal hava dolaşımını destekleyecek biçimde kurgulanmıştır. Mekânsal süreklilik, rüzgârın akış dinamiklerine referans veren akışkan bir kurgu üzerinden oluşturulmuştur. Açık ve yarı açık mekân düzenlemeleri, geçirgen yüzeyler ve kontrollü boşluklar aracılığıyla doğal havalandırmayı güçlendirmekte; kullanıcı yönlendirmesini destekleyen bir mekânsal deneyim üretmektedir. Projenin kavramsal arka planında Çeşme'nin rüzgâr sörfü, yelken ve denizcilik kültürü yer almaktadır. Akışkan form dili, rüzgâr yönüne duyarlı kütle yerleşimi ve açık-yarı açık mekân organizasyonu tasarımın temel tematik bileşenlerini oluşturmaktadır. Malzeme seçiminde hafiflik ve doğallık ilkesi gözetilmiş; ahşap güverte hissi uyandıran yüzeyler, hafif metal taşıyıcı sistemler ve keten gibi doğal dokular aracılığıyla mekânın atmosferi desteklenmiştir. Bu tercihler, yapının karakterini güçlendirirken aynı zamanda hafif, geçirgen ve çevresel verilerle uyumlu bir mimari dil oluşturmayı hedeflemiştir.

Şekil 4. İki Numaralı Öğrenci Projesi

Üç numaralı öğrencinin tasarım yaklaşımı, denizin dingin yaşam ile seyir deneyiminin mekânsal karşılığını araştırmaktadır (Şekil 5). Denize özgü sakinlik, akışkanlık ve yön duygusunu yapının mekânsal organizasyonuna aktararak kullanıcı deneyimini bir çerçevede yeniden üretmektir. Yapıya girişte kullanıcı üç farklı dolaşım aksıyla karşılaşmaktadır. Keskin ve kontrast renklerle tanımlanan bu akslar, yönlendirme işlevi görmekle kalmayıp, farklı mekânsal senaryoları temsil eden eşikler olarak kurgulanmıştır. Renk kodlu dolaşım şeması, kullanıcı hareketini organize ederken algısal sürekliliği de desteklemektedir. Yeme-içme aksı, kolektif kullanım alanlarına yönelerek sosyal etkileşimi teşvik eden bir atmosfer üretmektedir. Spor aksı, hareket ve dinamizm odaklı alanlara ulaşımı sağlayarak enerjik bir deneyim kurgusu oluşturmaktadır. Konaklama aksı ise daha kontrollü, mahremiyet odaklı ve dingin bir geri çekilme alanı sunmaktadır. Bu mekânsal strateji doğrultusunda yapı, deniz üzerinde gerçekleştirilen bir seyir deneyiminin metaforik temsiline dönüşmektedir. Her bir rota, farklı yoğunlukta kamusal ve farklı atmosferik nitelikler sunarak kullanıcıya katmanlı bir deneyim alanı sağlamaktadır. Böylece dolaşım sistemi, işlevsel bir organizasyon aracı olmaktan çıkarak, yapının omurgasını oluşturan temel tasarım bileşeni hâline gelmektedir.

Şekil 5. Üç Numaralı Öğrenci Projesi

Dört numaralı öğrenci projesi, Ege kıyısının sakin ve ritmik karakterini, dalga hareketlerinden esinlenen akıcı mekân tasarımı aracılığıyla yansıtmayı hedeflemektedir (Şekil 6). Süreklilik ve dinginlik hissi güçlendirmek amacıyla doğal malzemeler, yumuşak renk geçişleri ve kontrollü gün ışığı kullanılmıştır. İç ve dış mekân düzenlemeleri, kullanıcıları duysal bir deneyim boyunca yönlendirecek biçimde kurgulanmış olup deniz ve kara arasındaki uyum ilişkisini somutlaştırmaktadır.

Şekil 6. Dört Numaralı Öğrenci Projesi

Beş numaralı öğrenci projesinin konsepti, Çeşme'nin karakteristik rüzgârlarından ilham almaktadır (Şekil 7). Rüzgâr, tasarımda çevresel bir unsur değil, mekânsal kurguyu yönlendiren temel bir tasarım girdisi olarak ele alınmıştır. Bu doğrultuda yalın ve kübik formlar rüzgârın akış yönüne göre konumlandırılmış, yapılar arasındaki boşluklar ise doğal hava sirkülasyonunu destekleyen ve kullanıcı yönelmesini kolaylaştıran bir düzen içinde tasarlanmıştır. Açık ve yarı açık mekânlar ile geçirgen yüzeyler sayesinde rüzgârın ve deniz esintisinin mekânda hissedilmesi amaçlanmıştır. Tasarım, Çeşme'nin rüzgâr sörfü ve denizcilik kültüründen ilham alarak akışkan, hafif ve doğayla uyumlu bir mekânsal deneyim sunmayı hedeflemektedir.

Şekil 7. Beş Numaralı Öğrenci Projesi

Altı numaralı öğrenci projesindeki amaç, dalga hareketinden ilham alan sabit bir mekân yerine akışkan ve yaşayan bir mekân oluşturmaktır. Dalga formunun soyutlanmasının bir yansıması olarak, ana hat boyunca devam eden kavisli yüzeyler (Şekil 8).

Şekil 8. Altı Numaralı Öğrenci Projesi

3. SONUÇ

Bu çalışma kapsamında yaz okulu döneminde yürütülen iç mimarlık stüdyo dersinin eğitim süreci ve öğrenci çıktıları incelenmiştir. Yapılan gözlemler, görüşmeler ve proje çıktılarının değerlendirilmesi sonucunda yaz okulu stüdyosunun yoğunlaştırılmış eğitim yapısı sayesinde öğrencilerin tasarım sürecine daha odaklı katılım sağladığı görülmüştür. Özellikle sık aralıklarla gerçekleştirilen stüdyo kritikleri ve yoğun çalışma programı öğrencilerin tasarım kararlarını daha kısa sürede geliştirmelerine katkı sağlamıştır. Öğrenci projelerinde geliştirilen konseptlerin mekânsal kurgu, malzeme seçimi ve plan organizasyonu gibi tasarım kararlarına yansıdığı görülmektedir.

Stüdyo eğitimi, mimarlık öğretiminin temel bileşenlerinden biri olarak teorik bilginin aktarımından ziyade, yaratıcı problem çözme, eleştirel düşünme ve uygulamalı tasarım yetkinliklerinin geliştirilmesini hedeflemektedir. Bu çalışma kapsamında, yaz okulunda yürütülen iç mimarlık stüdyosunda süreç odaklı bir öğrenme yaklaşımı benimsenmiş; öğrencilerin tasarım geliştirme süreci çok boyutlu olarak incelenmiştir.

Öğrenciler, proje konusu ve tasarım alanına yönelik kavrayışlarını artırmak amacıyla yürütücü tarafından yapılandırılmış bir atölye takvimi eşliğinde, Çeşme Marina örneği üzerinden yerinde analiz, örnek proje araştırmaları ve konsept geliştirme çalışmalarına yönlendirilmiştir. Süre kısıtı nedeniyle tasarım süreci yoğunlaştırılmış biçimde yürütülmüş, konsept gelişim ve mekânsal kurgu aşamalarına odaklanılmıştır. Uygulamada, bilgisayar destekli tasarım araçları öğrencilerin hızlı üretim yapabilmelerine olanak tanımış; jüri süreçlerinde ise kat planları, kesitler ve üç boyutlu modeller zorunlu tutulmuştur. Yaz okulu sonunda öğrencilerin çıktıları, iki ara değerlendirme ve bir final jürisiyle analiz edilmiştir.

Pedagojik açıdan değerlendirildiğinde, yaz okulu stüdyosunun yoğunlaştırılmış zaman dilimi içinde sunduğu öğrenme ortamı, öğrencilerin tasarım sürecine daha sürekli ve derinlemesine katılım göstermelerini sağlamıştır. Sürece dayalı öğrenmenin temel ilkeleri doğrultusunda, sık aralıklı kritikler ve yürütücü geri bildirimler öğrencilerin tasarım kararlarını daha hızlı olgunlaştırmasına katkıda bulunmuştur. Bu durum, çalışmanın başında vurgulanan yaklaşımın pratikte etkili olduğunu göstermekte; yaz okulunun, geleneksel dönem stüdyolarından farklı olarak, öğrencide hızlandırılmış bir kavramsal gelişim ve mekânsal farkındalık yarattığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yaz okulu stüdyosu, iç mimarlık eğitiminde alternatif ve etkili bir model olarak değerlendirilebilir. Katılımcılar, başarısız oldukları dersi telafi etmenin yanı sıra, Çeşme'nin tarihi ve mekânsal içeriğini deneyimleme ve buna özgü tasarımlar geliştirme fırsatı bulmuşlardır. Proje alanı olarak seçilen marina, öğrencilerin işlevsel ve bu duruma duyarlı çözümler geliştirmesine zemin hazırlamıştır. Süreç boyunca karşılaşılan sınırlılıklara rağmen, öğrencilerin tasarım düşüncesi, eleştirel değerlendirme alışkanlıkları ve mesleki yeterliklerinde gözle görülür bir ilerleme kaydedilmiştir.

Bu çerçevede çalışma, yaz okulu tasarım pedagojisinin iç mimarlık stüdyosu ortamında nasıl işlediğine ilişkin anlamlı sonuçlar ortaya koymuştur. Çeşme Yat Limanı gibi güçlü fiziksel, kültürel ve tarihsel özellikler taşıyan bir alanın stüdyo projesi olarak seçilmesi, öğrencilerin tasarım kararlarını alanın sunduğu mekânsal verilere dayandırmalarını teşvik etmiştir. Yapılan gözlemler, öğrencilerin yerin özelliklerini analiz ettikçe mekânsal kurgu, cephe düzeni, kullanım ilişkileri ve malzeme seçimlerinde daha gerekçeli ve tutarlı çözümler ürettiklerini göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, A. (2011). Biyoloji Öğretmenlerinin Evrim Teorisi ile İlgili Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Adıgüzel, D. (2015). Türkiye'deki İç Mimarlık Eğitiminde çevre yaklaşım bütünselliği, *İç mimarlık eğitimi 3. ulusal kongresi*. İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Akbayır, K. (2017). Türkiye'deki Yaz Okulu Uygulamalarına Eleştirel Bir Bakış, *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, vol:4 issue:10
- Anastasia, J.S. (2007). "Full Semester and Abbreviated Summer Courses", An Evaluation of Student Performance. *Teaching of Psychology*, 34(1), 19-22

- Barış, D.A. (2007). Üniversitelerin müzik eğitimi anabilim dallarında yaz öğretimi programlarının değerlendirilmesi (AİBÜ örneği), *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 159-168.
- Bilasa, P.,Taşpınar, M. (2021). Öğretmen Adaylarının Yaz Okulu Uygulamasına İlişkin Görüşleri (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Örneği), Araştırma makalesi. *Milli eğitim*, cilt:50, sayı:231
- Hoşgörür, V., Bilasa, P. (2008). Yaz okulumda eğitim öğretim verimliliği. (Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Örneği), *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, s.91-105.
- Omelicheva, M, (2012). Fab or drab? Increasing the effectiveness of teaching and learning in summer classes, *Journal of Political Science Education*, s:2.
- Özkaynak, M., & Acar Ata, İ. (2020). Mimari tasarım eğitiminde yaz okulu deneyimi: Öğrenci performansı üzerinden bir değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi Journal of the Faculty of Architecture*, 15(2), 115-130.
- Schön, D. A. (1983). *The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action*. Basic Books, New York.
- Schön, D. (1988). Toward a Marriage of Artistry & Applied Science in the Architectural Design Studio, *JAE*, 41/4.
- Şahin, A. (2013). Mimarlık eğitiminde bir stüdyo yöntemi tasarla-yap stüdyosu, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- TMMOB İç Mimarlar Odası. (2011). *İç mimarlık meslek tanımı ve tanıtım broşürü*. TMMOB İç Mimarlar Odası Yayınları.
- Taşdemir, M. (2012). Yaz okulu ve normal öğretim uygulaması üzerine bir araştırma. *Hacettepe Üniversitesi eğitim bilimleri fakültesi dergisi* (43).

Url1: <https://marinasports.com/en/turkey/izmir/cesme-marina-3261>